

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 września 2017 r., skierowanym przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., D. T. wniosła o zasądzenie od pozwanego następujących kwot:

- 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 10 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty;
- 15.300 zł tytułem zwrotu kosztów opieki w okresie od dnia wypadku do 31 stycznia 2017 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwot: 2.520 zł od dnia 10 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty i 12.780 zł od dnia 29 września 2017 r. do dnia zapłaty;
- 300 zł tytułem renty, począwszy od dnia 1 lutego 2017 r., płatnej miesięcznie do 5. dnia każdego miesiąca.

Nadto powódka wniosła o zasądzenie kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego. (pozew – k. 2-7)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Pozwany zakwestionował powództwo zarówno co do zasady, jak i wysokości. W uzasadnieniu wywodzono, iż to nieostrożne zachowanie powódki doprowadziło do zdarzenia. (odpowieź na pozew – k. 51-56)

Pismem z dnia 28 marca 2019 r. powódka rozszerzyła powództwo w zakresie kwoty zadośćuczynienia w ten sposób, że wniosła o zasądzenie 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 25.000 zł od dnia 10 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 45.000 zł od dnia 28 marca 2019 r. do dnia zapłaty. (pismo procesowe – k. 125-126)

W piśmie procesowym z 15 maja 2019 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, także, co do kwot wskazanych przez powódkę w piśmie rozszerzającym powództwo. (pismo – k. 138 – 139)

Precyzując swoje stanowisko na rozprawie w dniu 3 lipca 2019 r. D. T. wskazała, że na żądane kwoty z tytułu odszkodowania i renty składają się tylko i wyłącznie koszty opieki osób trzecich nad powódką. (e.protokół k. 149 v., adnotacja 00:06:50)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 października 2014 r. około godziny 11:00, D. T. poruszając się wzdłuż ul. (...) w Ł. (w pobliżu skrzyżowania z ul. (...)) uległa wypadkowi. Gdy szła chodnikiem jeden z pokruszonych kafli znajdujących się w wyrwie poruszył się powodując upadek powódki do przodu na prawą część tułowia. Pierwszej pomocy udzieliła powódce przechodząca tą samą drogą kobieta. Pomogła powódce wstać i odprowadziła ją do domu. (wyjaśnienia informacyjne powódki – e.protokół, k. 80-81, adnotacje: 00:15:44, 00:22:49 potwierdzone zeznaniami – e.protokół, k. 149 v., adnotacja 00:14:33)

Właścicielami nieruchomości, na której powódka uległa wypadkowi, są członkowie Wspólnoty Mieszkaniowej Lokali Użytkowych przy ul. (...) w Ł.. Wspólnota w dniu zdarzenia objęta była ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwie (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.. (okoliczności niesporne)

W protokole z kontroli okresowej (rocznej) stanu technicznego elementów obiektu budowlanego z grudnia 2014 r. zapisano m.in.: chodniki od strony ulicy nierówne, miejscami pozapadane, część płyt popękana, w niektórych miejscach brak. Krawężniki obtłuczone, pozapadane. Bezpośrednio przy elewacjach szczeliny wypełnione ziemią porośnięte samosiewkami roślin. Wobec powyższego wskazane jest ułożenie równe chodników i wymiana popękanych

plyt. Nawierzchnię tą w latach 2015-2016 wyremontowano. (protokół w załączonych do sprawy aktach szkodowych – k. 60, pismo z załączonych do sprawy akt szkodowych – k. 60)

D. T., z powodu dolegliwości bólowych, udała się do Wojewódzkiej (...) w Ł., jeszcze tego samego dnia około godziny 13:00, a następnie do (...) im. (...) w Ł.. Pacjentce wykonano badanie RTG kości ramiennej, które ujawniło złamanie szyjki i guzka większego kości ramiennej prawej. Kończynę unieruchomiono opatrunkiem Dessaulta. Pacjentkę wypisano do domu z zaleceniem dalszego leczenia w poradni specjalistycznej. (dokumentacja medyczna – k. 13-30)

Jeszcze tego samego wieczoru powódka zemdląła. Wymagała zmiany gipsu i dalszej hospitalizacji na oddziale internistycznym w Szpitalu im. (...) w Ł.. (dokumentacja medyczna – k. 13-30)

D. T. kontynuowała leczenie w (...) zgodnie z zaleceniami lekarskimi. Po upływie 6 tygodni od wypadku usunięto opatrunek gipsowy i skierowano chorą na rehabilitację. Powódka odbyła szereg zabiegów w ramach NFZ, dodatkowo też korzystała z odpłatnej rehabilitacji. Mimo rehabilitacji stan ręki nie poprawił się. (dokumentacja medyczna – k. 31-37, wyjaśnienia informacyjne powódki – e.protokół - k. 81, adnotacja 00:28:44 potwierdzone zeznaniami – e.protokół - k. 149 v.,)

W dniu 8 listopada 2017 r. z uwagi na dysfunkcje stawu barkowego prawego, D. T. została poddana zabiegowi operacyjnemu – endoprotezoplastyce stawu ramiennego prawego. Po zabiegu stan powódki uległ poprawie. (dokumentacja medyczna – k. 31-37)

W wyniku wypadku D. T. doznała wieloodłamowego złamania głowy kości ramiennej prawej. Trwały uszczerbek na zdrowiu związany z wypadkiem z dnia 3 października 2014 r. w ocenie ortopedycznej wyniósł 18% (pkt 104), wobec zakresu ograniczenia funkcji prawego barku. Powódka nie może wykonywać czynności wymagających unoszenia prawego ramienia. Jest osobą praworęczną, która przestawiła się na leworęczność.

W ocenie ortopedycznej struktura anatomiczna prawego barku została trwale naruszona. Powódka będzie do końca życia odczuwać skutki wypadku z dnia 3 października 2014 r., a uzyskanie pełnej sprawności ręki prawej, jak przed wypadkiem, jest niemożliwe.

D. T. musiała korzystać z pomocy osób trzecich w wymiarze 4 godzin dziennie w okresie pierwszych 6 tygodni po wypadku, a następnie 2 godzin dziennie w okresie kolejnych 6 tygodni. Po 3 miesiącach od wypadku, powódka wymagała pomocy innych osób w wymiarze 1 godziny dziennie do czasu zabiegu operacyjnego. Po zabiegu z dnia 8 listopada 2017 r. w czasie około 2 miesięcy, pomoc osób trzecich była powódce niezbędna w wymiarze 3 godzin dziennie. Obecnie wymaga wsparcia osób trzecich w zakresie 1 godziny dziennie. (opinia biegłego ortopedy – k. 104-105, k. 120)

Po zdarzeniu powódką opiekowała się siostra, mąż, bratowa i sąsiadka. Powódka nie mogła samodzielnie umyć się, ubrać, robić zakupów, gotować i sprzątać. W czynnościach takich jak gotowanie i zakupy pomagała głównie siostra powódki. (wyjaśnienia informacyjne powódki – e.protokół - k. 81, adnotacja 00:28:44 potwierdzone zeznaniami – e.protokół - k. 149 v., adnotacja 00:14:33, zeznania świadka L. K. – e.protokół - k. 83, adnotacja 00:58:04, 01:02:12)

Do chwili obecnej powódka wymaga pomocy przy czynnościach higienicznych (myciu, suszeniu i czesaniu włosów), ubieraniu się (nie jest w stanie samodzielnie założyć rajstop, zapiąć biustonosza), praniu ręcznym, sprzątaniu, myciu okien i wieszaniu firan oraz większych sprawunkach. W razie bólu zażywa leki przeciwbólowe – Doreta 650.

Przed wypadkiem powódka była osobą aktywną i samodzielną. Sama prowadziła dom: gotowała, sprzątała, robiła zakupy. Prowadziła aktywne życie rodzinne – zapraszała dzieci na obiady. Obecnie nie jest w stanie samodzielnie ich przygotować. Stan ręki pozwala jedynie na przygotowanie niewielkiego posiłku. W sierpniu 2017 r. zmarł mąż powódki. (zeznania powódki – e.protokół - k. 149 v.-150, adnotacja 00:14:33)

Stawki (...) na terenie Ł. w okresie od 1 lipca 2013 r. do 31 grudnia 2016 r. wynosiły 11 zł/h. Od 1 stycznia 2017 r. podniesiono wysokość stawki do kwoty 18,60 zł/h. (okoliczności niesporne)

Pismem z dnia 23 kwietnia 2016 r. D. T. zgłosiła szkodę Towarzystwu (...) S.A. i wniosła o zapłatę kwoty 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 2.520 zł tytułem zwrotu kosztów opieki. Pozwany decyzją z dnia 5 grudnia 2016 r. odmówił wypłaty wskazanych kwot na rzecz powódki. W dniu 16 grudnia 2016 r powódka odwołała się od tej decyzji. W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 stycznia 2017 r. Towarzystwo ponownie odmówiło wypłaty. (korespondencja – k. 15-19)

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się na powołanych dowodach z dokumentów, zeznań świadka oraz przesłuchania powódki, a także opiniach biegłego z zakresu ortopedii, które w pełni wyjaśniły konieczne do rozstrzygnięcia kwestie. Biegły ortopeda ocenił i opisał stan zdrowia powódki oraz zakres jej zwiększonych potrzeb, pozostających w związku z następstwami doznanego urazu, a wnioski wyciągnięte przez biegłego nie budzą zastrzeżeń. Opinia pisemna została wydana w oparciu o dokumentację medyczną powódki oraz jej badanie. Odpowiada zakreślonej tezie dowodowej, a wszelkie wątpliwości i zarzuty strony pozwanej zostały wyjaśnione w drodze opinii uzupełniającej, która nie była kwestionowana.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie D. T. domagała się zasądzenia od Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. wymienionych na wstępie kwot w związku z wypadkiem, jakiemu uległa w dniu 3 października 2014 r., na terenie należącym do członków Wspólnoty Mieszkaniowej Lokali Użytkowych przy ul. (...) w Ł., objętej ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W..

Zgodnie z art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem, których odpowiedzialność ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz umowa została zawarta. Nadto uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4). Przesłanką powstania obowiązku świadczenia przez ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jest, zatem stan odpowiedzialności cywilnej ubezpieczającego (ubezpieczonego) za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej.

W sprawie nie było kwestionowane, że ul. (...) w Ł., na odcinku, na którym doszło do zdarzenia jest drogą publiczną w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 260 z późn. zm.), pozostającą w zarządzie Wspólnoty. Zadania zarządcy drogi opisane zostały w art. 20 powyżej wskazanej ustawy. Zgodnie z pkt 4 tego przepisu, jednym z tych zadań jest utrzymanie nawierzchni dróg i chodników. Stosownie zaś do art. 4 pkt 20 utrzymywanie drogi oznacza wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest fakt, że Wspólnota obowiązkowi powyższemu nie zadośćuczyniła. Sąd ustalił, że w dacie zdarzenia stan chodnika, na którym doszło do przedmiotowego zdarzenia, był bardzo zły. Występowało na nim szereg nierówności i wyrw, które z całą pewnością nie były bezpieczne dla pieszych. Remont nawierzchni chodnikowej został przeprowadzony dopiero w latach 2015-2016, po przedmiotowym wypadku. Świadczy to, zatem niewątpliwie o winie podmiotu odpowiedzialnego za utrzymanie tego miejsca w należyтым stanie. Zauważyć przy tym trzeba, że dla przyjęcia odpowiedzialności na podstawie powołanych przepisów nie jest konieczne wystąpienie winy umyślnej, czy też rażącego niedbalstwa, wystarczające jest niedołożenie staranności. Bezsporna, zatem jest wina odpowiedzialnej na zasadzie art. 415 k.c. Wspólnoty Mieszkaniowej Lokali Użytkowych w Ł. przy ul (...).

Odnosząc się natomiast do stanowiska strony pozwanej, za nieporozumienie należy uznać wywód, co do nieostrożnego zachowania powódki w aspekcie związku przyczynowego ze zdarzeniem (którego strona pozwana nie wykazała).

Zdaniem Sądu chodnik powinien być w takim stanie, aby nie stwarzał zagrożenia dla wszystkich użytkowników drogi i by mogły bezpiecznie po nim poruszać się nie tylko osoby zdrowe i młode, będące w stanie ominąć przeszkody, ale również osoby starsze i niepełnosprawne. Jednocześnie wobec tego, że strona pozwana powołując się na tę okoliczność, nie wykazała sposobu i stopnia przyczynienia się powódki do powstania zdarzenia (nie zgłosiła w tym zakresie żadnego wniosku dowodowego), zbędna zdaniem Sądu była ocena roszczeń powódki z punktu widzenia art. 362 k.c.

Podstawę zasądzenia zadośćuczynienia stanowi przepis art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. Zadośćuczynienie jest formą rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej i obejmuje swym zakresem wszystkie dolegliwości, zarówno już doznane, jak i te, które mogą powstać w przyszłości. Ma w swej istocie ułatwić przewyciężenie ujemnych przeżyć. Dzięki niemu winna zostać przywrócona równowaga, zachwiana wskutek popełnienia przez sprawcę czynu niedozwolonego. Ma ono charakter całościowy i winno stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość. Wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności sprawy, w tym rozmiaru uszczerbku na zdrowiu, jego intensywności, trwałości czy nieodwracalnego charakteru. Od osoby odpowiedzialnej za szkodę poszkodowany winien otrzymać sumę pieniężną, o tyle w danych okolicznościach odpowiednią, by mógł za jej pomocą zatrzeć lub złagodzić poczucie krzywdy i odzyskać równowagę psychiczną. Nie ma natomiast podstaw do uwzględnienia żądania w takiej wysokości, by przyznana kwota stanowiła ponadto, ze względu na swoją wysokość represję majątkową /vide uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z dnia 8 grudnia 1973 roku / OSNCP 1974 , poz. 145 /

Analizując okoliczności faktyczne rozpatrywanej sprawy Sąd uznał za zasadne żądanie zasądzenia na rzecz powódki zadośćuczynienia w kwocie 63.000 złotych.

Przy określeniu wysokości zadośćuczynienia Sąd miał na względzie, że wskutek wypadku D. T. doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 18% w związku z ograniczeniem funkcji prawego barku. Powódka nie może wykonywać czynności wymagających unoszenia prawego ramienia, a struktura anatomiczna prawego barku została trwale naruszona. Będzie do końca życia odczuwać skutki wypadku z dnia 3 października 2014 r., bowiem uzyskanie pełnej sprawności ręki prawej, jak przed wypadkiem, jest niemożliwe. Z osoby w pełni samodzielnej stała się osobą wymagającą codziennej opieki, tym samym w pewnym stopniu uzależnioną od innych. Mimo upływu pięciu lat od zdarzenia, w dalszym ciągu występują u powódki dolegliwości bólowe, które z pewnością obniżają komfort życia.

Z drugiej zaś strony Sąd wziął pod rozwagę, że powódka przeszła w 2017 r. zabieg protezowania stawu barkowego, który wpłynął korzystnie na jej stan zdrowia. Dodatkowo wskazać należy, iż pomimo praworęczności, powódka przestawiła się na leworęczność, co pozwala na większą samodzielność w codziennych czynnościach. Z tych względów żądana kwota zadośćuczynienia podlegała oddaleniu w nieznacznym zakresie.

O odsetkach od zasądzonej z tego tytułu kwoty Sąd orzekł na podstawie art. 481 §1 k.c., przyjmując za datę początkową ich naliczania w przypadku kwoty 25.000 zł – 10 stycznia 2017 r. tj. od dnia następnego po dniu wydania decyzji odmownej w przedmiocie wypłacenia żądania przez stronę pozwaną, a w przypadku kwoty 38.000 zł dzień 26 kwietnia 2019 r., tj. następny po doręczeniu pozwanemu odpisu pisma modyfikującego powództwo.

Kolejne żądanie pozwu – zasądzenia odszkodowania w kwocie 15300 zł obejmującego koszty opieki osób trzecich w okresie od dnia wypadku do 31 stycznia 2017 r., znajduje oparcie w przepisie art. 444 § 1 k.c., zgodnie, z którym, w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty.

Okoliczności korzystania przez powódkę z opieki osób trzecich jest w niniejszej sprawie kwestią bezsporną. Żądanie zasądzenia kosztów opieki osób trzecich (w zakresie odszkodowania) podlegało jednakże częściowemu oddaleniu.

W rozpoznawanej sprawie, Sąd podzielił stanowisko biegłego ortopedy, który wskazał, iż powódka wymagała wsparcia w wymiarze 4 godzin dziennie w okresie pierwszych 6 tygodni po wypadku, a następnie 2 godzin dziennie w okresie kolejnych 6 tygodni, co łącznie daje kwotę 2.772 zł (okres 6 tyg. od 4.10.2014r.- tj. 42 dni x 4h x 11 zł/h = 1.848 zł + okres kolejnych 6 tyg. - tj. 42 dni x 2h x 11 zł/h = 924 zł). Natomiast w pozostałym okresie tj. od 27 grudnia 2014 r. do

31 stycznia 2017 r. powódka wymagała opieki w wymiarze 1 godziny dziennie. Uzasadniony koszt opieki nad powódką w tym czasie wyniósł 8.661,60 zł (okres 27.12 - 31.12.2014 r.- tj. 5 dni x 1h x 11zł/h = 55 zł + lata 2015-2016r. - tj. 730 dni x 1h x 11 zł/h = 8.030 zł + okres 1.01.-31.01.2017r.- tj. 31 dni x 1h x 18,60 zł/h = 576 zł). Dlatego Sąd uznał za uzasadnione żądanie w tym zakresie do kwoty 11.433,60 zł (2.772 zł + 8.661,60 zł). W pozostałym zakresie Sąd uznał żądanie zwrotu kosztów opieki za wygórowane.

O odsetkach od zasądzonej z tego tytułu kwoty orzeczono na podstawie art. 481 §1 k.c., przyjmując za datę początkową ich naliczania w przypadku kwoty 2.520 zł – 10 stycznia 2017 r. tj. od dnia następnego po dniu wydania decyzji odmownej przez stronę pozwaną, a w przypadku kwoty 8.913,60 zł dzień 17 października 2017 r., tj. następny po doręczeniu odpisu pozwu (dowód doręczenia k. 48).

Powódka żądała ponadto zasądzenia na jej rzecz po 300 zł tytułem miesięcznej renty na zwiększone potrzeby począwszy od 1 lutego 2017 r. i na przyszłość płatnej do 5. dnia każdego miesiąca, obejmującej zgodnie z żądaniem pozwu koszty opieki osób trzecich przez 1 godzinę dziennie.

W myśl art. 444 § 2 k.c., jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

Renta z tytułu zwiększenia potrzeb poszkodowanego dotyczy sytuacji, gdy w wyniku doznanej szkody istnieje konieczność ponoszenia wyższych kosztów utrzymania w zakresie usprawiedliwionych potrzeb w porównaniu do stanu sprzed wyrządzenia szkody. Tu wyrównuje się koszty stałej opieki, odpowiedniego wyżywienia, koszty zasadnych konsultacji medycznych czy lekarstw.

Jak już wskazywano powyżej, okoliczność korzystania przez powódkę z opieki osób trzecich jest w niniejszej sprawie kwestią bezsporną. W ślad za opinią biegłego z zakresu ortopedii, Sąd przyjął, że powódka wymaga stałej opieki osób trzecich w zakresie jednej godziny dziennie, której koszt wynosi 558 zł (30 dni x 1 h x 18,60 zł/h = 558 zł). Przy czym nie było potrzeby uwzględnienia większego wymiaru opieki bezpośrednio po zabiegu endoprotezoplastyki, który powódka przeszła 8 listopada 2017 r., bowiem odbył się w okresie, za który żąda renty. Uwzględniając żądanie powódki w całości, Sąd zasądził z omawianego tytułu kwotę 300 zł miesięcznie począwszy od 1 lutego 2017 r. i na przyszłość.

O odsetkach od zasądzonej renty Sąd nie orzekł, bowiem brak było żądania strony powodowej w tym zakresie.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zdanie 2, rozdzielając je stosunkowo. Koszty poniesione przez powódkę wyniosły łącznie 3.617 zł (wynagrodzenie pełnomocnika – 3.600 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł). Koszty poniesione przez stronę pozwaną to 3.600 zł (wynagrodzenie pełnomocnika – pozwany nie wykazał, aby uiścił opłatę skarbową). Łączne koszty procesu obu stron wyniosły 7.217 zł.

Z uwagi na wynik procesu powódka powinna ponieść koszty w 12,22%, a pozwany w 87,78%. W związku z tym pozwany winien zwrócić powódce kwotę 2.735 zł (tj. $7217 \times 12,22\% = 881,92$ $3617 - 882 = 2735$) i taką kwotę Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów procesu.

O nieuiszczonych kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. 2019, poz. 785) w zw. z art. 100 k.p.c., nakazując pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 4.417,91 zł (odpowiadającą wysokości, w jakiej pozwany przegrał – 3902 zł tytułem opłaty i 515,91 zł tytułem wynagrodzenia biegłego), a od D. T. ściągnąć z zasądzonego w pkt 1a roszczenia kwotę 656,58 zł (tj. 543 zł tytułem opłaty i 113,58 tytułem wynagrodzenia biegłego).